

آشنایی با فعالیت‌های اردوی بازی خ

لذت‌ب

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

● کودک با مادر به اردوی بازی خلاق آمد. آدم‌ها و فضا برایش غریبه بودند. مادر احساس او را فهمید و تصمیم گرفت برای سازگاری فرزندش با محیط جدید، به او فرصت دهد. دقایقی بعد، در حالی که آن‌ها مشغول عبور از کنار مکان بازی بودند، ناگهان کودک لباس مادرش را کشید و وسیله‌ای را که می‌خواست با آن بازی کند، به مادر نشان داد.

● بازی آغاز شد. در طول فعالیت، مادر با گفتن جملات تأییدکننده، بر اعتماد به نفس کودکش می‌افزود. از این‌که می‌دید ذهن فرزندش درگیر مسائل جدیدی شده و در حال حل آن‌هاست، لذت می‌برد. کودک بار دیگر فرصت بروز خلاقیت را پیدا کرده بود.

● اردوی بازی خلاق، اردویی است شامل مجموعه فعالیت‌هایی که در یک روز شاد و به منظور ایجاد زمینه‌های رشد همه‌جانبه در کودک، برگزار می‌شود. «گروه کودک مفید» با همکاری «خانه‌ی خلاقیت کودکان هفت سنگ تهران»، مجری آن است. آشنایی با نحوه‌ی فعالیت این گروه، ما را بر آن داشت تا گفت‌وگویی با آقای نوریان، مدیر این مرکز، انجام دهیم. آن‌چه در پی می‌آید، حاصل این گفت‌وگوست.

اختیاری و خودانگیخته همراه با لذت تعریف کرده‌اند. مجموعه بازی‌های اردوی بازی خلاق، پرورش‌دهنده‌ی ابعاد رشد و خلاقیت در حیطه‌های اجتماعی، حرکتی، ذهنی، کلامی و عاطفی هستند. از جمله ویژگی‌های اردو می‌توان به این موارد اشاره کرد: تنوع بازی‌ها برای سنین گوناگون، امکان حضور والدین در محیط‌های بازی، هیجان و نشاط‌آفرینی، محیط، حضور گروه‌های متفاوت سنی در کنار هم برای فعالیت مشترک (بازی)، آزادی بچه‌ها در انتخاب نوع و زمان بازی، پرورش حداقل یکی از ابعاد خلاقیت در هر بازی برای گروه سنی بالای پنج سال و کمک به رشد کودک در هر بازی برای گروه سنی زیر پنج سال.

* به برخی از این بازی‌ها اشاره کنید؟

• ساختنی‌هایی با قطعات متنوع از نظر رنگ، جنس و اندازه، بازی، ظروف آشپزخانه، بازی با صدا، نمایش، گریم، نقاشی. بازی در زمین ماسه، گل بازی، لاستیک و تخته‌ی تعادل، کاردستی، بازی‌های حرکتی و بازی‌های پژوهشی. این اردو غرفه‌های متنوعی دارد که در آن‌ها اسباب‌بازی‌ها و فعالیت‌های متنوع موجودند و کودک می‌تواند به طور کاملاً آزاد، در آن محیط فعالیت کند. آزادی کودک از جمله ویژگی‌های مهم محیط ماست که با حضور پدر و مادر و مربیان کامل می‌شود. اما قرار است مربیان و پدر و مادرها به بچه‌ها خط ندهند، بلکه کنار آن‌ها حضور داشته باشند و آن‌ها را همراهی کنند، نه این‌که در کارشان دخالت کنند.

از جمله‌ی غرفه‌ها می‌توانیم به غرفه‌های: نقاشی با رنگ، گل بازی، زمین ماسه، بازی با لاستیک و تخته‌های تعادل تا انواع ساختنی‌ها و بازی‌های حرکتی و بازی‌های نمایشی و بازی‌هایی در زمینه‌ی صداها نظیر ساختن صدا و شعرخوانی، تا غرفه‌هایی همانند پژوهش و کاردستی اشاره کنیم.

* پدر و مادر در برگزاری این اردو چگونه فرزندان خود را همراهی می‌کنند؟

• فرزندان را در انتخاب بازی کاملاً آزاد می‌گذارند. آن‌ها را از تنوع بازی‌ها مطلع می‌کنند و با توجه به تدابیری که از قبل به منظور رشد همه‌جانبه‌ی خلاقیت و اعتماد به نفس و... فرزندان اندیشیده شده است، آن‌ها را از خطرات و احتمال کثیف شدن نمی‌ترسانند.

فعالیت‌های کودکان زیر سه سال با حضور پدر

لاق در گروه کودک مفید

بازی کردن

انلدار محمدزاده صدیق

* اردوی بازی خلاق چیست و چه ویژگی‌هایی دارد؟

• در اردوی بازی خلاق بچه‌ها کنار پدر و مادر مشغول بازی‌هایی می‌شوند که به رشد ابعاد شخصیتی آن‌ها کمک می‌کنند؛ بازی‌های هدف‌داری که از پیش کارشناسی شده‌اند و بچه‌ها در مواجهه با آن‌ها، تجربه‌هایی را کسب و فعالیت‌هایی را انجام می‌دهند. فرض ما این است که این بازی‌ها، به رشد خلاقیت همه‌ی جانبه‌ی بچه‌ها کمک مؤثری می‌کنند.

* خلاقیت را چگونه تعریف می‌کنید؟

• در تعریف خلاقیت، متخصصان نگرش‌های متفاوتی داشته‌اند. بعضی از تعریف‌ها برحسب محصول خلاق به خلاقیت نگریسته‌اند. بعضی آن را معادل با حل مسئله به کار برده‌اند و گروهی دیگر معتقدند، خلاقیت در حقیقت فرایند تفکر و عمل است و روش خاصی برای زندگی. بعضی‌ها نیز معتقدند که اگر خلاقیت تعریف شود، دیگر خلاقیت نیست.

* بازی چیست و مجموعه بازی‌ها در اردوی بازی خلاق از چه

ویژگی‌هایی برخوردارند؟

• بعضی کارشناسان بازی را نوعی فعالیت بدنی و عضلانی دانسته‌اند. برخی دیگر نیز آن را دارای ویژگی‌هایی همانند وسیله‌ی بیان احساسات، فعالیتی

غیرمستقیم داریم. از قالب‌های مرسوم مدرسه‌ای و مهدکودکی بیرون می‌آییم و بچه‌ها در قالب جدیدی قرار می‌گیرند. این ویژگی نوآوری است و خود این محصول خلاق ما را علاقه‌مند کرد تا از آن استفاده کنیم.

* چنین اردویی چه تأثیراتی روی کودک خواهد داشت؟

• قطعاً روز شاد و پرخاطره‌ای خواهد بود و این که فرصتی است که در کنار والدینش به بازی مشغول شود و فرصتی برای والدین است که در کنار فرزندشان حضور داشته باشند. هم‌چنین فرصت خوبی است که پدرها و مادرها به دوران کودکی خود بازگردند. تجربه‌های ماندگاری برای کودکان به دست می‌آیند. اسباب‌بازی‌هایی که شاید به راحتی در دست‌رسی کودک قرار نمی‌گیرند، در این مکان موجودند. در فضایی قرار می‌گیرد که می‌تواند، از تعداد قابل توجهی بازی متنوع، یکی را انتخاب کند و هر طور که دلش می‌خواهد، بازی کند. هم‌چنین فرصتی است تا کودک بتواند اسباب‌بازی‌ها را با هم ترکیب کند، بدون این که کسی ایرادی بگیرد و یا چیزی بگوید. موقعیت و زمان مناسبی هم برای ماست تا بتوانیم رفتارها و تغییر در رفتار بچه‌ها را مشاهده کنیم؛ به‌خصوص آن‌هایی که در چند اردوی بازی‌های خلاق حضور می‌یابند.

بچه‌ها از این طریق یاد می‌گیرند و آموزش می‌بینند. تأکید ما در این اردو بر رشد همه جانبه‌ی بچه‌هاست، نه فقط خلاقیت. به‌ویژه بچه‌های زیر پنج سال که هدف رشد تمام ویژگی‌های آن‌هاست. در اردوی بازی خلاق، بچه‌ها می‌توانند ده‌ها کار انجام دهند و می‌توانند هیچ کاری انجام ندهند. بلکه گوشه‌ای بنشینند و نظاره‌گر باشند. این که بچه‌ها چه کار کنند، آزاد هستند. امروز یک تجربه، فردا تجربه‌ای دیگر و روز بعد تجربه‌ای دیگر خواهند داشت.

اگر کودک مجبور به تولید فکر باشد، در این فرایند حل مسئله را یاد می‌گیرد، تفکر را یاد می‌گیرد و خلاقیت را بروز می‌دهد. این محیط متناسب با نیازهای عاطفی بچه است. کودک با حضور در محیط، خودبه‌خود کنجکاوی‌اش تحریک می‌شود. خودبه‌خود میل به بازی او تحریک می‌شود و عملاً بچه‌ها با حضور در محیط، شروع به بازی با اسباب‌بازی‌های گوناگون می‌کنند.

* آیا عملکرد خود را ارزیابی کرده‌اید؟

• ما پس از هر جلسه برگزاری، کل فرایند کار را نقد و بررسی می‌کنیم؛ مربیان از زوایای متفاوت و کارشناسان رشته‌های علوم تربیتی و روان‌شناسان از زوایای دیگر.

این کار، نوعی حرکت پویاست که در تعامل با کودک شکل می‌گیرد و هیچ وقت به جایی نخواهیم رسید که بگوییم این است و جز این نیست. این محیط برانگیزنده و تقویت‌کننده است. واقعیتی که امروز شاهدش هستیم، تغییر رفتار و برانگیزندگی کودکان است.

* و به عنوان نکته‌ی پایانی؟

• ما معتقدیم، هر کسی که خودش لذت بازی را نچشیده باشد، نمی‌تواند لذت بازی را به دیگران بچشاند. بازی کودکان دوساله، بزرگسالان را هم جذب می‌کند. محیط متنوع بچه‌ها را بهتر رشد می‌دهد. چنین محیطی شامل فضایی متنوع، اسباب‌بازی‌های متنوع، افراد متنوع با توانایی‌های متفاوت، از دانش‌آموزان عقب‌افتاده‌ی ذهنی تا نابغه است. وقتی این دانش‌آموزان کنار یکدیگر زندگی می‌کنند، از هم کلی چیز یاد می‌گیرند. وقتی جنسیت‌ها متفاوت با سنین متنوع با هم بازی می‌کنند، آموزش می‌بینند که چگونه حریم یکدیگر را حفظ کنند و چگونه با هم لذت ببرند.

و مادر کامل می‌شود. پدر و مادر نیز باید همراه آن‌ها باشند و هرگز بچه‌ها را تنها نگذارند.

* مگر بازی‌های خطرناک هم وجود دارند؟

• ما همواره به پدر و مادرها توصیه می‌کنیم، کودکان زیر سه سال را در این محیط رها نکنند. زیرا بیشتر وسایل برای کودکان زیر سه سال خطرناک‌اند. اکثر اسباب‌بازی‌ها برای کودکان بالای سه سال طراحی شده‌اند، اما با حضور پدر و مادر، این فرایند تکمیل می‌شود. درباره‌ی کودکان بالای سه سال، تجربه‌ی ما تا امروز این بوده است که خیلی بیشتر از آن چه فکر می‌کنیم، می‌توان به بچه‌ها اعتماد کرد. اگر باور ما این باشد که بچه‌ها فطرتشان به سمت کمال است و کامل است، فقط فرصتی برای بروز و ظهور نیاز دارند، آن‌گاه بیشتر می‌توانیم به آن‌ها اعتماد کنیم و با ایجاد چنین محیط‌هایی به نظاره بنشینیم. این موضوع آموزش غیررسمی به پدر و مادرهاست. خیلی از پدر و مادرها به ما می‌گویند، ما باورمان نمی‌شد که می‌شود به بچه‌ها این قدر آزادی داد. به‌طور خلاصه ما سعی کرده‌ایم، محیط و وسایل را تا حد امکان از لحاظ خطر برای کودکان ایمن کنیم و بقیه را به خودشان و خانواده‌هایشان واگذار کنیم.

البته مربیان ما کنار آن‌ها حضور دارند. در تمام اردوهایمان کمک‌های اولیه و اتاق‌های رسیدگی به حوادث غیرمترقبه همواره تجهیز و فراهم است.

* آیا از برگزاری اردوی بازی خلاق هدف خاصی را دنبال می‌کنید؟

• اردوی بازی خلاق مناسب‌ترین محل برای ایجاد ارتباط رودررو بین والدین و کودکان است. موضوع دیگری که ما را به این کار تشویق کرد، ایجاد نگاه جدید به مقوله‌ی آموزش بود. ما در این اردو، آموزش را به صورت

